

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 13.2.2008
KOM(2008) 67 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

FRONTEX agentūros vertinimo ir būsimos plėtros ataskaita

{SEK(2008) 148}
{SEK(2008) 149}
{SEK(2008) 150}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

FRONTEX agentūros vertinimo ir būsimos plėtros ataskaita

I. ĮVADAS

1. Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra (FRONTEX) įsteigta Tarybos Reglamentu (EB) Nr. 2007/2004¹ (toliau – FRONTEX reglamentas), priimtu 2004 m. spalio 26 d. Savo veiklą agentūra pradėjo 2005 m. spalio mėn.
2. FRONTEX agentūros tikslas – gerinti Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų integruotą valdymą, palengvinant ir skatinant veiksmingesnį esamų bei būsimų su išorės sienų, t. y. valstybių narių sausumos ir jūrų sienų bei jų oro ir jūrų uostų, kuriems taikomos Bendrijos teisės nuostatos asmenims kertant išorės sienas, valdymu susijusių Bendrijos priemonių taikymą.
3. 2004 m. Hagos programoje Europos Vadovų Taryba paprašė Komisijos iki 2007 m. pabaigos pateikti politinį FRONTEX agentūros vertinimą. Vertinime turėtų būti pateikta agentūros užduočių apžvalga ir išvados, ar agentūra turėtų rūpintis kitais sienų valdymo aspektais, įskaitant glaudesnę bendradarbiavimą su muitinės tarnybomis ir kitomis kompetentingomis institucijomis su prekėmis susijusiais saugumo klausimais. Remiantis Hagos programą įgyvendinančiu veiksmų planu², turėtų būti vertinama ir nacionalinių ekspertų grupių veikla bei galimybė sukurti Europos sienų apsaugos pareigūnų sistemą. Šis komunikatas yra Komisijos atsakas į minėtą prašymą.
4. Atsižvelgiant į trumpą agentūros veikimo laikotarpį, komunikate apibendrinami iki šiol pasiekti rezultatai, vertinami pagal pagrindinius FRONTEX uždavinius, išvardytus FRONTEX reglamento 2 straipsnio 1 dalies a–g punktuose³. Jame bus pateikiama rekomendacijų, kokių priemonių galima imtis artimiausiu laikotarpiu neviršijant dabartinių agentūros įgaliojimų, bei ilgalaikė būsimos FRONTEX plėtros vizija.

Atskirame priede pateikiami išsamūs statistiniai duomenys apie FRONTEX veiklą 2006–2007 m., taip pat informacija apie kiekvieno veiksmo tikslus bei rezultatus ir tikslesni duomenys apie įvairios agentūros veiklos poveikį. Poveikio vertinimas pridedamas prie šio komunikato.

---

¹ OL L 349, 2004 11 25, p. 1.

² OL C 198, 2005 8 12, p. 1.

³ Iš dalies pakeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 863/2007, nustatančiu Skubios pasienio pagalbos būrių sudarymo mechanizmą („RABITs reglamentas“), (OL L 199, 2007 7 31, p. 30).

5. 2008 m. FRONTEX valdančioji taryba paves atlikti nepriklausomą išorinį vertinimą, kaip numatyta FRONTEX reglamento 33 straipsnyje. Šiame nepriklausomame techniniame ir teisinio pobūdžio vertinime bus nagrinėjama, kaip veiksmingai agentūra atlieka savo užduotį, tiriamas jos poveikis ir darbo metodai bei atsižvelgiama į Europos ir nacionalinio lygio suinteresuotųjų šalių nuomonę.

II. VERTINIMAS. 2005–2007 M. LAIMĖJIMAI

A. Valstybių narių operatyvinio bendradarbiavimo išorės sienų valdymo srityje koordinavimas

Bendros operacijos ir bandomieji projektai

6. Agentūra vykdė operacijas prie visų rūšių sienų: 2006 ir 2007 m. atitinkamai 5 ir 4 operacijas prie jūrų sienų, 2 ir 10 operacijų prie sausumos sienų, 2 ir 5 operacijas prie oro sienų, be to, 2006 m. įvykdė 3, o 2007 m. – 2 operacijas prie keleto rūšių sienų. 2006–2007 m. bendras operacijas papildė iš viso 10 bandomųjų projektų.
  7. Valstybės narės gali skirtingai dalyvauti bendrose operacijose: siūsti vieną ekspertą arba teikti įrangą, pavyzdžiui, laivus arba orlaivius. 2006–2007 m. vidutiniškai 7 valstybės narės dalyvavo operacijose prie jūrų sienų, 9 – prie sausumos sienų ir 11 – prie oro sienų. Operacijose prie jūros sienų, kuriose dalyvavo jūrų patruliai (septynios operacijos), nuo 1 iki 4 valstybių narių suteikė įrangą – orlaivius, laivus arba sraigtasparnius, be to, priimančioji valstybė kiekvienai operacijai skyrė ne daugiau kaip 2 laivus.
  8. Operacijoms prie jūrų sienų reikėjo suteikti įrangą, todėl tokių operacijų sąnaudos (vidutiniškai 2,7 mln. EUR) yra didesnės palyginti su operacijomis prie sausumos ir oro sienų, kurių sąnaudos siekia atitinkamai 83 000 ir 194 000 EUR.
  9. Bendrų operacijų rezultatų negalima apibendrinti vien pateikiant skaičius. Jos naudingos, be kita ko, tuo, kad valstybėms narėms užtikrinama galimybė keistis gerąja patirtimi bei informacija ir skatinamas kasdienis nacionalinių sienų apsaugos tarnybų bendradarbiavimas. Bet kuriuo atveju iki šiol pasiekti išpūdingi kiekybiniai rezultatai: 2006–2007 m. per šias operacijas buvo sulaikyta daugiau nei 53 000 žmonių arba jiems neleista kirsti sienos. Buvo aptikta daugiau nei 2 900 padirbtų arba suklastotų kelionės dokumentų ir suimti 58 nelegalių migrantų gabentojai.
- Kitos susijusios iniciatyvos*
10. Įgyvendinant 2006 m. gruodžio mėn. išsakytą Europos Vadovų Tarybos reikalavimą, 2007 m. gegužės mėn. savo veiklą pradėjo Europos patrulių tinklas (EPT). FRONTEX agentūra ir suinteresuotosios valstybės narės (Portugalija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Slovėnija, Malta, Graikija ir Kipras) dirba regioniniu pagrindu, plėtodamos dvišalį bendradarbiavimą su kaimyninėmis valstybėmis. Patruliai veikia tik zonose, esančiose netoli bendradarbiaujančių valstybių narių pakrančių.

11. 2006 m. spalio mėn. Tarybos reikalavimu agentūra įsteigė Centrinį turimos techninės įrangos registrą (angl. Central Record of Available Technical Equipment, CRATE), skirtą sienų kontrolei ir stebėjimui, kaip numatyta FRONTEX reglamento 7 straipsnyje. Šiuo metu CRATE duomenų bazėje yra daugiau nei šimtas laivų, apie 20 orlaivių ir 25 sraigtasparniai, taip pat keli šimtai pasienio kontrolės įrangos prietaisų, kaip antai mobilūs radarai, transporto priemonės, terminio vaizdo kameros ir mobilūs detektoriai. Iš pradžių buvo numatyta, kad duomenų baze dvišaliu pagrindu naudosis valstybės narės, tačiau joje pateikiamas sąrašas įrangos, kuri taip pat gali būti naudojama bendrose operacijose. Iki šiol įranga retai buvo naudojama pastarajam tikslui (vieną kartą buvo panaudoti sienos kontrolės prietaisai ir vieną kartą – orlaivis).
12. ES institucijos, valstybės narės ir plačioji visuomenė labai tikisi, kad FRONTEX agentūra užtikrins geresnį operatyvinio bendradarbiavimo koordinavimą kovojant su nelegalia imigracija prie pietinių jūros sienų. Kaip matyti iš ligšiolinių rezultatų, šios operacijos reikalauja daugiausiai lėšų ir išteklių palyginti su visa kita FRONTEX agentūros vykdoma veikla. Vis dėlto lyginant su kitų rūšių operacijomis, valstybės narės ribotai dalyvauja operacijose, į kurias įtraukti jūrų patruliai.

Rekomendacijos

13. Atsižvelgiant į šiuos aspektus ir kadangi biudžeto valdymo institucija 2008 metams žymiai padidino FRONTEX agentūros biudžetą (iš viso 70 mln. EUR), Komisija mano, kad operatyvinio bendradarbiavimo koordinavimo raidai artimiausiu laikotarpiu labai svarbūs šie veiksniai:
  - CRATE potencialas ir valstybių narių įsipareigojimai turi būti visapusiškai panaudojami siekiant užtikrinti galimybę disponuoti įranga, reikalinga operacijoms prie jūrų sienų. FRONTEX agentūra raginama reguliariai teikti Europos institucijoms ataskaitas apie tai, kaip faktiškai naudojama įranga (vykdant tiek FRONTEX agentūros, tiek valstybių narių dvišaliu pagrindu koordinuojamas operacijas) ir kiek įrangos naudojimas atitinka poreikius, bei informuoti apie mechanizmą, kuriuo užtikrinama galimybė disponuoti valstybių narių pasiūlyta įranga. FRONTEX agentūra taip pat galėtų pagerinti CRATE potencialą išsilydama arba nuomodama nuosavą įrangą.
  - FRONTEX reglamente numatoma galimybė valstybėse narėse įsteigti specializuotus agentūros padalinius, kuriuos ji gali pasitelkti praktiškai organizuodama bendras operacijas ir bandomuosius projektus. Atsižvelgiant į tendenciją organizuoti nuolatinės operacijas ir į bendrą agentūros užduočių raidą, reikėtų rimtai apsvarstyti galimybę įsteigti tokius padalinius atitinkamuose regionuose ir (arba) pagal tam tikras pasienio kontrolės rūšis, pirmumą teikiant padaliniui, atsakingam už pietines jūrų sienas.
  - FRONTEX agentūra turėtų išnagrinėti, kaip būtų galima susieti bendras operacijas ir Europos patrulių tinklo veiklą, nes abi priemonės yra labiau struktūrinio pobūdžio ir turi būti vengiama jų dubliavimo.

- Kadangi žymiai buvo padidinti asignavimai 2008 metams, Komisija peržiūrės daugiamečių FRONTEX agentūros biudžeto planavimą likusiam dabartinės finansinės programos laikotarpiui ir prireikęs pateiks pasiūlymų biudžeto valdymo institucijai.

B. Pagalba valstybėms narėms rengiant valstybių sienų apsaugos pareigūnus, įskaitant bendrą mokymo reikalavimų nustatymą

14. FRONTEX mokomosios veiklos pagrindą sudaro buvusio *ad hoc* Sienų apsaugos pareigūnų mokymo centro veikla, kurios vykdymą 2005 m. visiškai perėmė FRONTEX agentūra. Iš viso buvo surengti 97 mokymai, susitikimai ir seminarai, įskaitant sienų apsaugos pareigūnų mokymus ir instruktorių mokymus, kuriuose dalyvavo 1 341 dalyvis. Šiuo metu peržiūrima bendroji pagrindinė mokymo programa, kuria siekiama visoje Europoje suvienodinti sienų apsaugos pareigūnų rengimo reikalavimus. Mokomosios veiklos poveikis gali būti vertinamas tik ilgalaikiu laikotarpiu, tačiau akivaizdu, kad pasirinktas metodas, kai FRONTEX agentūra atsakinga už praktinį mokymų, grindžiamų partneryste su nacionalinėmis akademijomis, koordinavimą, pasiteisino ir todėl turėtų būti taikomas platesniu mastu.

Rekomendacijos

15. Sienų apsaugos pareigūnų gebėjimas teisingai ir nuosekliai taikyti Šengeno *acquis*, visų pirma Šengeno sienų kodeksą, turėtų likti pagrindiniu FRONTEX agentūros mokomosios veiklos tikslu. Vis dėlto per bendras operacijas sukaupta patirtis rodo, kad sienų apsaugos pareigūnams neretai tenka susidurti su asmenimis, prašančiais tarptautinės apsaugos, arba krizėmis jūroje (žr. II A skyrių). Komisija mano, kad FRONTEX agentūra turėtų rengti specializuotus kursus, įskaitant personalo mainus, kuriuose supažindinama su galiojančiomis Europos ir tarptautinėmis prieglobsčio nuostatomis, jūrų teise bei pagrindinėmis teisėmis, kad būtų galima užtikrinti visapusi šių normų laikymąsi ir nuoseklų požiūrį į situacijas, kai būtina koordinuoti paiešką ir gelbėjimo darbus.

C. Rizikos analizės rengimas

16. 2007 m. vasario mėn. FRONTEX agentūra pateikė antrąjį metinį rizikos vertinimą. Iki 2007 m. pabaigos iš viso buvo pateikta 11 tikslinių vertinimų, o kiti 9 turėtų būti parengti 2008 m. pradžioje. FRONTEX agentūra dalyvavo rengiant Organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimo ataskaitą (angl. Organised Crime Threat Assessment Report, OCTA) ir kartu su Europolu paruošė ataskaitą, skirtą labai pavojingiems nelegalios imigracijos maršrutams Vakarų Balkanuose. Greta šių vertinimų, kurie, be kita ko, padeda valstybėms narėms pasiruošti naujoms grėsmėms ir sutelkti išteklius tam tikruose pasienio ruožuose, rizikos analizei tenka pagrindinis vaidmuo daugelyje agentūros veiklos sričių, įskaitant konkrečių bendrą operacijų ir mokymų rengimą. Be to, FRONTEX vaidmuo, kuris agentūrai paskirtas įgyvendinant Europos išorės sienų fondo nuostatas, yra labai svarbus skirstant asignavimus valstybėms narėms.

17. 2007 m. FRONTEX agentūra prijungta prie „ICONet“ tinklo, kad su valstybėmis narėmis galėtų keistis informacija apie rizikos analizę, pasiruošimą bendroms operacijoms ir asmenų gražinimą. „ICONet“ tinklas sukurtas Tarybos sprendimu 2005/267/EB⁴ ir pradėjo veikti 2006 metais. Tai yra saugus žiniatinkliu pagrįstas tinklas, skirtas migracijos valdymo tarnyboms keistis informacija apie neteisėtą imigraciją, nelegalų atvykimą ir imigraciją bei nelegalių gyventojų gražinimą.
18. FRONTEX agentūra dalyvauja Informacijos, diskusijų ir keitimosi duomenimis sienų kirtimo ir imigracijos klausimais centro (angl. CIREFI) posėdžiuose, kurio atstovai reguliariai susitinka Taryboje. CIREFI padeda valstybėms narėms keistis informacija apie legalią imigraciją, užkirsti kelią nelegaliai imigracijai ir neteisėtam gyvenimui šalyje, kovoti su prekyba žmonėmis, greičiau nustatyti padirbtus arba suklastotus kelionės dokumentus ir gerinti asmenų gražinimo praktiką. CIREFI bei „ICONet“ veikloje ir agentūros veikloje galima išvelgti aiškias sąsajas ir masto ekonomiją, renkant, analizuojant ir skleidžiant informaciją apie nelegalią imigraciją.

Rekomendacijos

- Pirmumas turėtų būti teikiamas bendroms rizikos analizėms, atliekamoms bendradarbiaujant su Europolu, tarptautinėmis organizacijomis ir kompetentingomis trečiosiomis šalimis (remiantis atitinkamais darbo susitarimais), įskaitant dažnesnes geografines ir (arba) temines bendras analizes, atliekamas bendradarbiaujant su susijusiais partneriais.
- FRONTEX agentūrai turėtų būti pavesta administruoti „ICONet“ tinklą, remiantis esama arba kita technine platforma, pavyzdžiui, FRONTEX informacine sistema; tai galėtų padėti užtikrinti, kad bus geriau naudojamosi imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklu, kuris taip pat sujungtas su „ICONet“; taip pat perimti CIREFI veiklą.

D. Išorės sienų kontrolei ir stebėjimui svarbių mokslinių tyrimų plėtros įgyvendinimas

19. Iki šiol FRONTEX agentūra įgyvendino 6 projektus ir surengė 7 darbo susitikimus ir (arba) seminarus, skirtus moksliniams tyrimams ir plėtrai. Naujosios technologijos yra labai reikšmingos pasiūlymams, išdėstytiems dviejuose komunikatuose, kuriuos Komisija pateikė kartu su šia ataskaita, susijusiems, viena vertus, su atvykimo ir išvykimo sistema bei pasienio kontrolės automatizavimo priemonėmis ir, kita vertus, su Europos sienų stebėjimo sistema. Pirmuoju atveju labai svarbus buvo FRONTEX agentūros įgyvendintas BIOPASS projektas, skirtas biometrinių duomenų naudojimui oro uostuose ir nacionalinėms registruotų keliautojų programoms, o antruoju atveju FRONTEX agentūra vaidins esminį vaidmenį atliekant reikšmingus tyrimus, kuriais remiantis bus rengiamos konkrečios taikytinos priemonės.
20. Agentūra taip pat aktyviai dalyvaus naujojo Europos saugumo tyrimų ir naujovių forumo veikloje, kuriame įsteigta atskira sienų saugumo darbo grupė.

---

⁴ OL L 83, 2005 4 1, p. 48.

Rekomendacijos

21. Ateityje pagrindinis prioritetas turi būti teikiamas būtinybei užtikrinti, kad moksliniai tyrimai tinkamai atspindėtų specifinius sienų apsaugos tarnybų interesus. FRONTEX agentūrai tenka išskirtinė užduotis užtikrinti, kad į praktinius nacionalinių sienų apsaugos tarnybų poreikius būtų atsižvelgta nustatant būsimus mokslinių tyrimų prioritetus, taip pat informuoti šias tarnybas apie naujausias tendencijas rengiant seminarus. Be to, į šią agentūros užduotį turėtų įeiti projektų, skirtų praktiniam naujų technologijų išbandymui, plėtra, jų įgyvendinamumo bei poveikio esamoms procedūroms vertinimas ir ryšių palaikymas su Europos standartizacijos institutais.

E. Pagalba valstybėms narėms tais atvejais, kai prie išorės sienų reikia didesnės techninės ir operatyviosios pagalbos, ir skubios pasienio pagalbos būrių siuntimas

22. RABITs reglamentas, kuris įsigaliojo 2007 m. rugpjūčio 20 d., iš esmės pakeitė reglamento, kuriuo buvo įsteigta FRONTEX agentūra, nuostatas, susijusias su pagalba valstybėms narėms tais atvejais, kai prie išorės sienų reikia didesnės techninės ir operatyviosios pagalbos. Jame numatoma galimybė prireikus valstybių narių žmogiškųjų išteklių pastiprinimui nusiųsti greitojo reagavimo būrius.
23. Paruošiamuosius reglamento įgyvendinimo darbus FRONTEX agentūra užbaigė netrukus po to, kai buvo priimtas reglamentas. 500–600 sienų apsaugos pareigūnų sudaro RABIT rezervą. 2007 m. rudenį įvyko pratybos. Iki šiol nė viena valstybė narė nėra prašiusi atsiųsti RABIT būrį.

Rekomendacijos

24. Siunčiant RABIT būrį kartu gali būti teikiama techninė pagalba, kaip numatyta FRONTEX reglamento 8 straipsnio nuostatose. Komisija rekomenduoja FRONTEX agentūrai veiksmingiau įgyvendinti šią nuostatą įsigyjant nuosavą pasienio kontrolės ir stebėjimo įrangą, kuria naudotųsi RABIT būriai, kad būtų galima užtikrinti galimybę nedelsiant ja disponuoti. Taip pat galėtų būti naudojama CRATE registre išvardyta įranga, tačiau tam reikėtų peržiūrėti nuostatas, kad RABIT būriams būtų galima užtikrinti galimybę skubiai ir besąlygiškai pasinaudoti ta įranga.

F. Pagalba valstybėms narėms, reikalinga organizuojant bendras asmenų gražinimo operacijas

25. Agentūra padėjo surengti devynias bendras asmenų gražinimo operacijas. Buvo įgyvendinti kiti 6 projektai, skirti, pavyzdžiui, išnagrinėti gerąją patirtį, susijusią su kelionės dokumentų įsigijimu, arba reguliariai vertinti bendrą gražinimo operacijų poreikį.

26. Apie FRONTEX agentūros vaidmens stiprinimą padedant organizuoti bendras asmenų gražinimo operacijas buvo išsamiai diskutuota Vokietijos pirmininkavimo metu, į ką atsižvelgdama Taryba 2007 m. birželio mėn. priėmė keletą išvadų. Išvadose valstybės narės raginamos įtraukti FRONTEX agentūrą planuojant ir organizuojant bendrus asmenų gražinimo skrydžius ir įvertinti poreikį imtis bendrų asmenų gražinimo priemonių. Tai yra pagrindinė FRONTEX agentūros užduotis, tačiau dabartiniai rezultatai rodo, kad tokios pagalbos dažnumas ir intensyvumas atsilieka nuo pažangos, pasiektos operatyvinio koordinavimo srityje.

Rekomendacijos

27. Komisija visapusiškai remia 2007 m. birželio mėn. Tarybos priimtų išvadų, kuriose numatytas išsamus trumpo ir vidutinio laikotarpio prioritetų sąrašas, įgyvendinimą. Šioje ataskaitoje FRONTEX agentūrai pateikta rekomendacija (žr. II.C skyrių) administruoti „ICONet“ tinklą taip pat padės sustiprinti FRONTEX agentūros veiksmingumą šioje srityje. Be to, reikėtų apsvarstyti galimybę peržiūrėti FRONTEX reglamento 7 straipsnio, skirto CRATE registru, taikymo sritį, kuris šiuo metu apima tik pasienio kontrolės ir stebėjimo įrangą, tačiau į kurią galėtų būti įtraukta ir bendroms gražinimo operacijoms naudojama įranga (pvz., orlaiviai), įskaitant FRONTEX nuomojamą įrangą.

III. ILGALAIKĖ VIZIJA

28. FRONTEX agentūrai teks pagrindinis vaidmuo formuojant ilgalaikę ES integruotą sienų valdymo strategiją. Prireikus jos funkcijos turėtų būti išplėtos atsižvelgiant į konkrečius poreikius, palaipsniui ir pamažu stiprinant jos administracinius gebėjimus bei nuolat vertinant, kaip ji atlieka savo užduotis. Ilgalaikėje vizijoje reikėtų apsvarstyti, kaip FRONTEX agentūra gali reikšmingai prisidėti kuriant integruotą sienų valdymo modelį apskritai ir atskirus jo komponentus, visų pirma bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis priemonės ir pasienyje taikomas priemonės. Be to, atsižvelgiant į bendrą ES jūrų politiką, tikimasi svaraus FRONTEX agentūros indėlio siekiant veiksmingesnio tarpvalstybinio ir sektoriaus bendradarbiavimo tarp institucijų ir ES agentūrų, dalyvaujančių jūrinėje veikloje.
29. Kalbant apie integruotą sienų valdymo modelį apskritai, FRONTEX agentūros galimybės turėtų būti išnaudojamos visos Šengeno sistemos naudai. Nors klausimų, kuriems taikomas Šengeno vertinimo mechanizmas, įvairovė viršija FRONTEX agentūros įgaliojimus – jis taikomas vizoms, policijos bendradarbiavimui ir duomenų apsaugai – akivaizdu, kad agentūra galėtų būti naudinga šiems vertinimams dėl savo nepriklausomumo, žinių išorės sienų kontrolės ir stebėjimo srityje, mokomosios veiklos ir rengiamų rizikos analizių. Kaip reikalaujama Hagos programoje, 2008 m. antrąjį pusmetį Komisija pateiks pasiūlymą dėl papildomo dabartinių Šengeno valstybių vertinimo mechanizmo, kuriame bus išdėstytos konkrečios rekomendacijos, susijusios su galimu FRONTEX agentūros vaidmeniu.

A. Bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis priemonės

30. Bendradarbiaudama su trečiosiomis šalimis FRONTEX agentūra turi užtikrinti savo veiklos ir bendros išorės santykių politikos sistemos derėjimą. FRONTEX agentūros įgaliojimai bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis srityje riboti, nes trečiojoje šalyje FRONTEX negali įgyvendinti projektų, kuriais siekiama, pavyzdžiui, teikti techninę pagalbą. Reikėtų įvertinti, ar FRONTEX agentūra turėtų būti suteikiama galimybė vykdyti projektus su trečiosiomis šalimis, kurios būtų naudos gavėjomis. Tokie projektai galėtų itin sustiprinti bendradarbiavimo, pradėto pagal darbo susitarimus, kuriuose galėtų būti apibrėžiamas konkretus poreikis tam tikrose trečiojoje šalyje kurti sienų valdymo gebėjimus, poveikį ir papildyti pagalbą, finansuojamą pagal Bendrijos programas. Vėliau ir atsižvelgiant į Lisabonos sutartį būtų galima pradėti svarstymus apie tai, kokį vaidmenį agentūra galėtų vaidinti Europos sienų kontrolės misijose, vykdomose trečiojoje šalyje.
31. FRONTEX yra sudariusi darbo susitarimų dėl techninio pobūdžio bendradarbiavimo su Rusijos, Ukrainos ir Šveicarijos sienų apsaugos tarnybomis. Didelė pažanga padaryta derybose su Kroatija. Valdančioji taryba pavedė derėtis dėl kitų susitarimų su Buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija, Egiptu, Libija, Maroku, Mauritanija, Senegalui, Žaliuoju Kyšuliu, Moldovos Respublika ir Gruzija. Agentūra ketina artimiausiu ir (arba) vidutiniu laikotarpiu prašyti įgaliojimų derėtis su kitomis Vakarų Balkanų valstybėmis, Vakarų Afrikos šalimis, JAV ir Kanada. Artimiausiu laikotarpiu prioritetą turėtų būti teikiamas tvirtesniam FRONTEX agentūros ir šalių, kurioms buvo atverta galimybė tapti ES narėmis, taip pat šalių, kurios vykdančios bendras operacijas ir FRONTEX rizikos analizėse buvo įvertintos kaip probleminės, bendradarbiavimui. Pasitelkiant TACIS projektus, būtų galima įvertinti galimybę plėtoti FRONTEX agentūros ir Baltarusijos bendradarbiavimą.

B. Pasienyje taikomos priemonės

Horizontalioji integracija

32. Geresnis valstybių narių kompetentingų muitinių tarnybų ir kitų sienų apsaugos tarnybų bendradarbiavimas yra kertinis integruoto sienų valdymo modelio akmuo; pagal šį modelį asmenys ir prekės tikrinami taikant panašius darbo metodus ir rizikos valdymo būdus. Atsižvelgiant į šiuo metu atliekamą būsimos muitinių raidos vertinimą, reikėtų toliau nagrinėti „vieno langelio“ principo esmę, kuris numato visapuse sienų apsaugos ir muitinės tarnybų integraciją.
33. Komisija pradės tyrimą, skirtą nustatyti valstybių narių gerąją praktiką tarpžinybinio bendradarbiavimo srityje. Siekiant skatinti bendradarbiavimą vietoje, bandomaisiais Europos masto projektais būtų galima išsamiau ištirti geresnio šių tarnybų veiklos koordinavimo naudą. Komisija rekomenduoja FRONTEX agentūrai, Komisijai ir valstybėms narėms vykdyti bendras FRONTEX ir (arba) Komisijos vadovaujamas operacijas, jas derinant su nacionalinių muitinės tarnybų bendradarbiavimo projektais, t. y. vienu metu tuose pačiuose sienos kirtimo punktuose lygiagrečiai vykdyti du projektus – asmenų kontrolės ir prekių kontrolės.

Sienų stebėjimas – EUROSUR

34. Kartu su šia vertinimo ataskaita Komisija pateikia komunikatą, kuriame nustatomos Europos sienų stebėjimo sistemos plėtros ir diegimo gairės. Kaip jau buvo minėta šios ataskaitos skyriuje, skirtame moksliniams tyrimams ir plėtrai, FRONTEX agentūrai tenka lemiamas vaidmuo norint sėkmingai parengti tokią sistemą, taip pat kuriant tinklą, į kurį integruojamos visos jūrų stebėjimo sistemos.
35. Operatyvumo požiūriu FRONTEX agentūra galėtų perimti patobulintos sistemos, skirtos valstybėms narėms keistis tikralaike, operatyvine informacija, centro funkcija. Be to, FRONTEX suteikus sistemingesnę ir labiau struktūruotą prieigą prie stebėjimo sistemos, galėtų būti sukurtas pagrindas FRONTEX žiniomis grindžiamos informacinės sistemos, skirtos ES išorės sienoms, kūrimui.

Operatyvinis koordinavimas

36. Operatyvinis koordinavimas jau pasiteisino kaip pagrindinė Europos Sąjungos priemonė, užtikrinanti valstybių narių solidarumą ir paskirstanti išteklius į tuos išorės sienų ruožus, kur jų poreikis yra didžiausias. Kaip nurodyta poveikio ataskaitoje, pridedamoje prie RABIT pasiūlymo, Komisija ketina grįžti prie visavertės Europos sienų apsaugos pareigūnų sistemos klausimo, kai bus sukaupta pakankamai patirties, susijusios su šių būrių veikla. Tačiau akivaizdu, kad jau šiuo etapu dėl jūrų patrulių kyla du klausimai, susiję su operatyvinio bendradarbiavimo organizavimu ilgalaikiu laikotarpiu.
37. Pirmasis klausimas – kaip galima labiau patobulinti dabartinę išteklių paskirstymo į tuos ruožus sistemą. Komisija nuodugniai įvertins, kokia apimtimi, taikant esamus mechanizmus, valstybių narių dispozicijai gali būti suteikiama pakankamai įrangos ir žmogiškųjų išteklių ir kiek Europos sienų fondas ilgalaikiu laikotarpiu gali sustiprinti pavienės valstybės nares, atsižvelgiant į riziką prie išorės sienų.
38. Antra, ilgainiui reikės peržiūrėti dabartinio mechanizmo išlaidų veiksmingumą, taip pat atsižvelgiant, pavyzdžiui, į administracines išlaidas, patiriamas užtikrinant lėšų ir žmogiškųjų išteklių skyrimą šiuo tikslu.
39. Į kitą praktinę patirtį bus atsižvelgiama ilgalaikėje strategijoje, kurioje reikės įvertinti, kiek būtų naudinga neterminuotam laikotarpiui siųsti sienų apsaugos pareigūnus ir teikti įrangą užuot koordinavus valstybių narių išteklius. Taikant tokią praktiką gali prireikti peržiūrėti teisės aktus, kiek jie susiję su RABIT būrių narių ir pakviestųjų pareigūnų vykdomaisiais įgaliojimais bei įvertinti, ar FRONTEX agentūra pati turėtų įdarbinti sienų apsaugos pareigūnus, taip pat ar ji turėtų įsigyti ir (arba) nuomoti įrangą nuolatinėms operacijoms.

IV. IŠVADOS

40. Komisija ragina Tarybą prioritetine tvarka pradėti diskusiją, skirtą šioje ataskaitoje išdėstytoms artimiausio laikotarpio rekomendacijoms, atsižvelgiant į būtinybę nedelsiant kuo labiau padidinti FRONTEX agentūros indėlį, visų pirma į pietinių ES jūrų sienų valdymą. Remiantis atskiru Komisijos komunikatu dėl EUROSUR sistemos kūrimo, visų pirma turėtų būti atsižvelgiama į rekomendacijas dėl FRONTEX agentūros vaidmens šioje sistemoje.
41. Šiuo pagrindu reikėtų pradėti išsamią diskusiją apie ilgalaikę ES strategiją, susijusią su FRONTEX vaidmeniu, kuris, kaip tikimasi, šiai agentūrai teks plėtojant integruotą sienų valdymo modelį, įskaitant sustiprinto bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis mechanizmą, ir užtikrinant tinkamą migracijos srautų valdymą.
42. Vadovaudamasi šios diskusijos išvadomis ir nepriklausomo vertinimo, atliktino pagal FRONTEX reglamento 33 straipsnį, rezultatais, Komisija apsvarstys galimybę pateikti teisės aktų, iš dalies keičiančių FRONTEX reglamentą, pasiūlymus. Ilgainiui ji atsižvelgs į būsimą patirtį, susijusią su naujomis nuostatomis, reglamentuojančiomis RABIT narių ir pakviestųjų pareigūnų vykdomuosius įgaliojimus, kad būtų galima iš naujo įvertinti būtinybę peržiūrėti visus teisės aktus, taikomus FRONTEX koordinuojamoms operacijoms.